29 023 Voorzienings- en leveringszekerheid energie

31 239 Stimulering duurzame energieproductie

Nr. 736 Brief van de minister van Klimaat en Groene Groei

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 oktober 2026

Het kabinet heeft afgelopen Prinsjesdag de actualisatie van het Nationaal Plan Energiesysteem (vanaf nu: NPE 2026) gepubliceerd. Met dit NPE 2026 zet het kabinet een duidelijk en integraal ontwikkelpad neer voor het energiesysteem richting 2040 waarmee de transitie wordt gemaakt naar een weerbaar energiesysteem met meer energie van eigen bodem en een energiesysteem dat past bij een concurrerende en duurzame economie. Met het ontwikkelpad zoals opgenomen in het NPE 2026 daalt de importafhankelijkheid van ca. 80% nu naar ca. 50% in 2040. Daarnaast is het ontwikkelpad in lijn met het nieuwe EU-klimaatdoel voor 2040.

Uw Kamer heeft gevraagd welke uitgangspunten, aannames en afwegingen ten grondslag liggen aan het NPE 2026[1]. In deze brief zal ik hier op ingaan. Tevens hebben de leden van uw Kamer inhoudelijke vragen over het NPE kunnen stellen tijdens de technische briefing van 15 oktober 2026.

Aannames en uitgangspunten

Het NPE 2026 is gebaseerd op een brede set aan publieke belangen. In het NPE 2023 zijn deze uitgebreid toegelicht en in het NPE 2026 worden deze herhaald.

Voor dit kabinet staan hierin de belangen weerbaarheid, concurrentievermogen en duurzaamheid centraal. Dit vertaalt zich in het NPE 2026 naar een toekomstig energiesysteem dat in lijn is met de klimaatdoelen, waarin voldoende energie is voor bestaande industrie om te verduurzamen en nieuwe industrie om zich te ontwikkelen en waarmee de transitie wordt gemaakt naar meer energie van eigen bodem.

Een bepalend uitgangspunt in het NPE 2026 is dat het in lijn is met de klimaatdoelen. Het NPE 2026 bevat een pad dat in lijn is met het EU-klimaatdoel voor 2040 en ook in lijn met het nationale doel van klimaatneutraliteit in 2050. De EU 2040-doelen waren er nog niet ten tijde van het vaststellen van het NPE 2023 en dat is dus voor dit NPE ook een belangrijk nieuw uitgangspunt.

Daarnaast is van belang dat bij het NPE 2026 vooral in detail is gekeken naar onderwerpen die sinds het NPE 2023 grote nieuwe ontwikkelingen hebben gezien. Voor de energievraag is met het NPE 2026 met name in detail gekeken naar de energievraag uit de industrie en mobiliteit omdat daar in het NPE 2023 nog de grootste onzekerheid zat en er ook nieuwe inzichten zijn sindsdien over de waarschijnlijke verduurzamingsroute van industriële sectoren.

In het Verdiepingsdocument van het NPE 2026[2] is uitgebreide toelichting en onderbouwing opgenomen rondom de verwachte vraag en aanbod van energie in

---

[1] Het verzoek van 29 september over onderbouwing richtinggevende keuzes in de Actualisatie Nationaal Plan Energiesysteem 2026, met kenmerk 2026Z20365/2026D47064.

[2] Kamerstukken II, 2026/27, nr. 32813, nr. 1576

2040. In de *Bijlage Toelichting methodologie en cijferbasis* van het Verdiepingsdocument is een uitgebreid expliciet overzicht opgenomen van de aannames die gehanteerd zijn voor het opstellen van de energievraag en het bijpassende energieaanbod, inclusief (indien relevant) op welke bronnen deze aannames gebaseerd zijn. Dit zijn verschillende type aannames, afhankelijk van wat nodig en relevant is per onderwerp. Zo is bijvoorbeeld een uitgebreid overzicht opgenomen welke aannames zijn gedaan in de verwachte economische activiteit en bijpassende energievraag. Een ander voorbeeld zijn aannames over de verwachte realistische beschikbaarheid van energiedragers in de toekomst, zoals realistische potentie voor de opwek van hernieuwbaar en de productie van groen gas, en op welke bronnen deze aannames zijn gebaseerd. Het volledige overzicht is te groot om hier in de brief te herhalen en is te vinden in de genoemde bijlage.

Werkwijze, weging en alternatieven

Bij het opstellen van het ontwikkelpad van het NPE is gekeken naar een brede set aan systeemstudies en scenario's. Hierbij zijn vooral de meest recente scenario's op het gebied van technische ontwikkelingen en kosten (zie ook kader) van belang, zoals gepubliceerd door het PBL in de Trajectverkenning Klimaatneutraal 2050, systeemstudies van TNO, de scenario's van Netbeheer Nederland (NBNL) en aanvullende scenariovarianten die door NBNL in 2026 zijn gepubliceerd. Deze studies bevatten zeer uiteenlopende beelden over de toekomstige economie, energievraag en de invulling daarvan met energieproductie- en import. Al deze alternatieve routes zijn dus onderdeel van de input in het NPE. Het NPE kiest hieruit niet één scenario, maar combineert de verschillende inzichten in het gekozen ontwikkelpad.

Bij het opstellen van dit ontwikkelpad is een belangrijk uitgangspunt dat de nationale kosten zo laag mogelijk moeten zijn. Dit doen we onder andere door te kijken naar systeemstudies die optimaliseren voor de laagste kosten en door gebruik te maken van specifieke onderzoeken naar kosten op deelonderdelen. Om dit bij toekomstige actualisaties van het NPE nog beter te kunnen doen, zijn acties opgestart om kosteninschattingen in studies en scenario’s te verbeteren. De aanpak van het NPE is een adaptieve aanpak waar bij daadwerkelijke investeringsbesluiten in de tijd telkens wordt gewogen of met de inzichten van dat moment, de investering nog steeds opportuun is. Als laatste wordt in de strategie ook rekening gehouden met onzekerheden over kosten.

Dit beoogde ontwikkelpad is vervolgens verrijkt vanuit een breed uitvoeringsperspectief. Bij het opstellen van een robuust plan in het NPE 2026 is naast inhoudelijke studies en analyses, ook de rol van stakeholders essentieel. De energietransitie wordt uitgevoerd door allerlei stakeholders, van netbeheerders tot energiebedrijven en van provincies tot huishoudens. Uit gesprekken met stakeholders komen nadrukkelijk beperkingen naar voren over de realisatiekracht en snelheid. De mogelijkheden om energie van zee aan land te brengen en naar gebruikers in het hele land te transporteren, of de snelheid waarmee opslag van waterstof ontwikkeld kan worden, zijn bijvoorbeeld in de tijd beperkt. Het stakeholderproces is dan ook een belangrijke validatietoets, zowel op de inhoud als op de uitvoerbaarheid in de praktijk.

In verschillende fases van het opstellen van het NPE 2026 zijn vanaf de zomer 2025 tot de zomer 2026 conceptplannen besproken met stakeholders. Dit betreft tientallen stakeholders – zowel op expertniveau als op bestuurlijk niveau – die alle meerdere keren betrokken zijn geweest, met als laatste stap dat stakeholders hebben kunnen reageren op een integraal concept van het NPE

inclusief het Verdiepingsdocument met daarin alle aannames. Dit proces met stakeholders is bedoeld om te toetsen of analyses en de gekozen routes herkend worden en waar ze nog kunnen worden verbeterd. Het proces, de volledige lijst met betrokken partijen, de ontvangen input en de verwerking hiervan zijn beschreven in het meegestuurde Participatieverslag[3].

Adaptief karakter en continue dialoog

Het NPE 2026 is geen blauwdruk maar een richtinggevend pad. In de toekomst zullen nieuwe inzichten ontstaan waarop het pad moet worden verfijnd of bijgesteld. Zo zal bijvoorbeeld de komende twee jaar duidelijk worden in de Energieafspraken tussen Rijk en medeoverheden hoeveel kan worden verwacht van de doorgroei van hernieuwbaar op land en hoe dicht dat in de buurt komt van de richtwaarden uit het NPE 2026. Ook zal het nieuwe Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) dat in 2028 komt, nieuwe inzichten bieden over de ruimtelijke doorvertaling van dit NPE 2026. Deze inzichten worden meegenomen in de volgende actualisatie van het NPE in 2029.

Het is inherent aan de energietransitie dat er onzekerheden zijn. Dit betekent dat het onmogelijk is om op enig moment een perfecte blauwdruk te maken van het toekomstige energiesysteem. Dat betekent ook voor dit NPE 2026 dat er onderdelen zijn waar nog onzekerheden zijn. Maar langer studeren, of teveel in detail willen optimaliseren, kan ook leiden tot afwachten en een impasse. Terwijl er juist behoefte is aan “richting in samenhang”. Een belangrijke boodschap van het NPE 2026 is dat voor een heel groot deel van de energietransitie de hoofdrichting duidelijk is, dat de techniek daarvoor beschikbaar is en er draagvlak is bij stakeholders om daar op in te zetten. Daar wil het kabinet mee aan de slag. Het kabinet is er, ook gesteund door de reacties van stakeholders uit de consultatie, van overtuigd dat er met het NPE 2026 een robuust pad ligt waarmee we de komende jaren stappen kunnen zetten in de energietransitie. Bovendien is voorzien in een periodieke herijking, dus kunnen ook ontwikkelingen in te toekomst weer tijdig worden meegenomen.

Tot slot, het NPE vormt een belangrijke bouwsteen om de doelen van de energietransitie te halen, maar er zal meer nodig zijn. Voldoende beschikbare financiële middelen, normerend en beprijzend beleid en uitvoeringskracht zijn essentieel om de doelen richting 2040 te halen.

De minister van Klimaat en Groene Groei,
S. van Veldhoven-van der Meer

[3] Kamerstukken II, 2026/27, nr. 32813, nr. 1576, https://open.overheid.nl/details/65a695d5-3ab5-4941-be53-8b7cec15b439